

Discurs del Rector

Senyor secretari d'Universitats i Recerca de la Generalitat de Catalunya,

Excel·lentíssim senyor president del Consell Social de la UPC,

Excel·lentíssim senyor president de la Fundació IBEI,

Rectors Magnífics que m'heu precedit,

Digníssimes autoritats,

Membres de la comunitat universitària,

Senyores i senyors,

Moltes gràcies per la vostra assistència i participació en un dels actes més rellevants i entranhables de la nostra activitat acadèmica, i d'una manera especial els que heu vingut en representació dels organismes, corporacions, empreses, associacions i demés institucions que ens donen suport.

En primer lloc voldria agrair al Sr. Narcís Serra la seva excel·lent lliçó inaugural de curs, a través de la qual ens ha dibuixat perfectament la complexitat del món en el qual ens movem, i també la complexitat que la construcció europea comporta, tot destacant la responsabilitat que ens correspon a Europa, als europeus, d'estendre els principis, valors i regles que –com ha dit el nostre conferenciant- han fet de la nostra, la regió amb més pau del planeta. Permeteu-me també en segon lloc unes paraules de felicitació i reconeixement per tots els que heu estat guardonats amb la medalla institucional de la UPC, i d'una manera especial els que l'heu rebut en qualitat d'or, el rector estat Josep Ferrer i el professor Albert Corominas.

Una vegada més, durant aquest acte, hem fet un reconeixement públic, a través dels premis atorgats als millors treballs de recerca de batxillerat que s'han presentat a la 7ena convocatòria del premi Universitat Politècnica de Catalunya. Al guanyador Ruben i a las finalistes, Maria Elena, Ana, i Meritxell, moltes felicitats, i desitgem poder donar-vos plena resposta a les vostres expectatives i il·lusions, si heu escollit la UPC per refermar la vostra formació en coneixements, habilitats i valors. També voldria fer extensible la nostra felicitació al professorat que us ha orientat, i als centres que us han donat suport.

Fa uns mesos, en l'acte de presa de possessió, vaig dir que la UPC era una bona Universitat. Avui que ja la conec amb més profunditat, us puc ben assegurar que les dades objectives i la percepció social a nivell nacional i internacional, ho corroboren. Això no vol dir que no tinguem punts febles i mancances i que, per tant, calgui continuar treballant de valent per aconseguir millorar posicions, per ser dins de les primeres a nivell Europeu. També us deia que estem en uns moments de grans incerteses, però, sincerament, n'hi havia moltes més de les que jo podia imaginar. En poc temps he conegut tres consellers d'Universitats, dues ministres d'Educació i Ciència, i dos alcaldes, amb els corresponents canvis d'equips, i això fa que en alguns temes que considero fonamentals encara no s'hagin "esvaït" les incerteses.

En aquest context de transició i d'incerteses, voldria compartir amb vosaltres algunes reflexions i/o preocupacions, que sens dubte determinaran la nostra activitat durant aquest curs: Espai Europeu, Pla de finançament, Pla pluriannual d'inversions i reforma de la LOU.

Espai Europeu

Estem començant l'edifici per un tros de la teulada, endegant 32 màsters, quasi tots dissenyats a partir dels programes de doctorat que havien rebut la menció de qualitat per part del MEC. Ho fem sense saber com ha de ser aquest edifici, i ara, darrerament, dient-nos que, fins hi tot, per la nova teulada, potser caldrà reciclar les teules velles, pel que fa als programes de doctorat. La veritat és que

es fa difícil aconseguir, en aquestes circumstàncies, mantenir la il·lusió per fer les coses ben fetes.

Ho demanàvem ahir a la Sra. Ministra en la sessió del "Pleno del Consejo de Universidades": clarificada la reforma de la LOU, ara cal decidir, d'una vegada, amb quina estructura de Graus i Màsters ens incorporem a l'Espai Europeu d'Educació Superior. Espanya és, a dia d'avui, i sense cap mena de dubtes, un dels països més endarrerits en aquest procés d'integració. Si no es té clar, la veritat, val més no inventar; copiem el que han fet la majoria dels altres països, i aprofitem l'ocasió per concentrar els esforços en redefinir els nous continguts i la nova metodologia docent, que, en el fons, és el més important per donar resposta a las noves demandes de la societat.

Ahir però, la Ministra ens va anunciar que, el proper dimarts, dia 26, ens enviarà per escrit la proposta per tal que sigui debatuda durant el mes d'octubre. També ens va avançar que els graus seran de 240 crèdits ECTS, atès que a Espanya els joves s'incorporen a la universitat als 18 anys, un any abans que la majoria dels països de la Unió Europea, que ho fan als 19. Va continuar dient que el conjunt de les titulacions de grau s'agruparan en cinc grans branques del coneixement: artístiques i humanitats, ciències, ciències de la salut, ciències socials i jurídiques, i enginyeria i arquitectura, amb la particularitat que el primer curs haurà de ser comú per a totes les titulacions, en cada un dels cinc grans grups. Els màsters podran ser de 60 ó 120 crèdits. Els actuals POP desapareixen; si més no, no recordo que en parlés. El que sí va dir és que els programes de doctorat tindran una fase de formació de 60 crèdits, prèvia al temps de realització de la tesi, i aquests podran ser específics o agrupant crèdits de diferents màsters. En definitiva, que per segona vegada ens tornen a modificar de paraula uns decrets que varen ser publicats fa dos anys. Convindria, però, que, si això ha de ser així, es reguli amb rapidesa. El problema, Senyor Secretari, és, què hem de fer amb les propostes de màsters que estem preparant?. ¿I amb tota l'oferta de màsters oficials que estan començant aquest curs, substituint uns programes de doctorat que tenien una menció de qualitat i un finançament específic?. ¿Qui pot assegurar que tot això

no tornarà a canviar d'aquí a uns mesos?. Crec, sincerament, que haurem de reflexionar seriosament al voltant d'aquesta situació.

En paral·lel, aquest curs segurament haurem d'iniciar el procés de reforma de tots els plans d'estudi, per adequar-nos a la nova estructura. En fer-ho, hem de tenir molt clar que formarem titulats per al futur, a mig i llarg termini, i no tant sols per donar resposta de manera reactiva a una conjuntura actual. Massa vegades hem vist la posada en marxa de titulacions només fonamentades en el màrqueting acadèmic, que sedueixen estudiants desorientats que, tres o cinc anys després, no trobaran ocupació.

Caldrà fer-ho aprofitant l'experiència assolida en quasi tots els centres amb els plans pilot, aprofitant també per donar més presència a l'anglès, i escoltar el sector productiu a través de la consulta a experts externs. Tot plegat, ens fa ser optimistes en el resultat final.

Pla de finançament

En aquests moments de construcció de l'Espai Europeu, ens cal un sistema universitari català de qualitat. La massificació fa anys que ha desaparegut de les nostres aules. S'han creat molts centres de recerca competitius i reconeguts internacionalment, amb la participació d'empreses i diferents departaments de l'administració. S'han incorporat professors formats a l'estranger a través dels programes ICREA i "Ramón y Cajal". Tot això és incompatible amb un model de finançament (de fet, de distribució de recursos) basat únicament en els paràmetres docents, número d'estudiants i plantilla docent.

Com molt bé sap el Secretari d'Universitats i Recerca, una de les peticions unànimes de tots els rectors, en cada una de les primeres entrevistes amb els nous Consellers, ha estat demanar l'actualització del model de distribució. Des de l'ACUP (l'Associació Catalana d'Universitats Públiques), des de fa un any, i per encàrrec del Conseller d'Economia i Finances, Sr. Castells, s'ha estat treballant per fer una anàlisi de les necessitats d'increment de finançament,

atès que els previstos en la LUC, basats únicament en l'activitat docent, són clarament insuficients.

Hem de reconèixer que la darrera oferta, que hem rebut ara, a principis de setembre, obre per primera vegada la porta a un nou model de distribució més adequat a la realitat de l'activitat acadèmica, en preveure, per primer cop, les despeses indirectes, no petites, lligades a la recerca. L'increment proposat però, encara és insuficient, atès el llast que arrosseguem dels desajustos dels anys anteriors. És per això que confio que en els propers dies podrem arribar a un acord, si els increments que se'ns proposen per al proper quadrienni es fan agafant com a referent el finançament real d'aquest exercici, i no del teòric previst a la LUC.

Al propi temps, acceptem el repte d'aprofitar aquest pla quadriannual per definir un nou model més lligat a objectius, amb una part variable i creixent, en funció dels resultats assolits, a través del corresponent contracte programa, fent plenament transparent la gestió dels recursos, i rendint comptes a la societat sobre la seva utilització en la millora de la qualitat de la nostra activitat acadèmica.

Pla pluriannual d'inversions

Aquest any també finalitza el pla pluriannual d'inversions 2001-2006. Els canvis a la Conselleria han fet també que s'hagi endarrerit el procés de negociació. Tot i que ens consta que també s'hi està treballant, esperem que almenys es puguin concretar les grans directrius i comptar amb el corresponent acord de Govern, per tal que, malgrat que anem inevitablement a un escenari de pressupostos prorrogats que no poden incloure el PPI, es pugui donar continuïtat a les obres ja previstes sense haver d'esperar el nou pressupost.

Les respostes o els acords finals al voltant d'aquests tres grans apartats condicionaran molt la nostra activitat i la qualitat del servei que podrem donar. Un dels exemples més clars és el que es refereix a la reestructuració dels

estudis d'Enginyeria Industrial a Terrassa, on ja hem endegat el procés d'integració de les dues Escoles d'Enginyeria, i a l'Escola d'Enginyeria Industrial de Barcelona, on, d'acord amb el nostre compromís electoral, ja hem fet un estudi realista del cronograma temporal de les obres i la corresponent previsió econòmica dels nous espais i rehabilitació del vell. Aquesta última previsió és de tal magnitud que, estic segur que estareu d'acord amb mi, que en el plantejament actual, sols es pot resoldre amb una partida extraordinària dins del PPI. Senyor Secretari, ja sé que l'altre dia, en tractar aquest tema amb el Conseller, va dir que, quasi segur, que no podria assumir-ho; és per això que us demano el vostre suport per trobar la millor solució.

La magnitud de l'operació i la importància estratègica del moment, també des de el punt de vista acadèmic, fa molt necessari que es clarifiqui, el més aviat possible, l'escenari econòmic. Ja sé que en sou conscient i no en sou personalment responsable de la situació en què ens trobem a dia d'avui, i que des que heu assumit la responsabilitat s'ha avançat molt més en poques setmanes del que s'havia fet en els darrers anys. Això no obstant, us voldria transmetre la meva gran inquietud en veure que les circumstàncies actuals ens porten a un procés d'obres i reformes, que s'allargaria molt més enllà del que hom pot considerar raonable i acadèmicament acceptable.

Reforma de la LOU

Pel que fa al quart punt que he esmentat, la reforma de la LOU, som més optimistes. El compromís de la Ministra s'ha acomplert, i no sols s'ha respectat el calendari, sinó que s'han atès quasi totes les peticions que s'havien plantejat. La darrera versió que ha entrat al Congrés, sense ser la LOU que segurament voldríem tots plegats, ens permetrà afrontar almenys els propers anys amb més garanties. És molt menys reglamentista, i referma l'autonomia de les Universitats establint els mecanismes externs que sens dubte poden millorar la qualitat del procés de selecció del professorat. En aquest cas, la nostra responsabilitat serà demostrar que som capaços de gestionar correctament la nostra autonomia, per escollir el millor professorat i dissenyar els estudis, pensant en donar resposta a les demandes que se'ns fan des de fora, i no en

clau interna amb un repartiment de poder entre diferents grups i/o departaments. Cada dia estem més en un entorn universitari plenament competitiu, tant per a la cerca d'estudiants com de recursos per a la recerca i l'activitat acadèmica en general. No actuar correctament ens portaria directament, i de manera irreversible, a la pèrdua de posicions del rànking. Aquí, també ens hi juguem el futur.

No voldria acabar la meva intervenció sense fer un esment a la situació política del moment.

Finalitzat el procés que ens ha portat a tenir un nou estatut, i a les portes del debat electoral, crec que és molt important refermar una vegada més la voluntat dels rectors catalans per contribuir, des de l'ACUP, a la construcció d'aquest model de país diferent que la societat catalana demana.

En aquest projecte de país, les universitats podem ser una peça de gran valor, perquè són una eina fonamental i indiscutible de progrés social. També perquè un sistema català de qualitat i modern, integrat a Europa i obert internacionalment, pot ser una prova evident i un clar exemple del país que volem: Unes Universitats amb autonomia de debò i amb una oferta d'estudis flexible, ben orientada a les demandes de la societat, amb una recerca de qualitat generadora de coneixement, ben connectada al sector productiu, amb un esperit emprenedor per aconseguir la seva valorització.

Un sistema universitari de prestigi, que atragui els millors estudiants de grau, i sobretot de postgrau, d'arreu, i els millors professors i investigadors. Una Universitat que se senti part essencial del projecte col·lectiu, essent reconeguda i valorada pel país. Un país en el qual la carrera científica estigui també prestigiada, rebi el reconeixement que mereix i resulti atractiva per als joves amb més talent.

En els darrers anys, les Universitats catalanes hem avançat força en la direcció del model abans esmentat, i per aconseguir-ho pensem que és important

recuperar la Conselleria dedicada exclusivament a les Universitat, a la recerca i a la innovació.

Que el nou govern aposti per una política clara de beques, ajuts i préstecs a l'estudi, i a la mobilitat internacional. Per una política clara d'incentius a la Qualitat docent. Que defineixi el sistema català de recerca, innovació i transferència, identificant el paper dels diferents agents protagonistes i el seu marc de relació.

Un Govern que actuï amb voluntat decidida d'establir un sistema universitari català fort, que a nivell local entengui i comparteixi l'equilibri territorial, i que a nivell global afavoreixi els seus punts forts, amb massa crítica suficient, per entrar al mapa d'institucions de relleu internacional.

Som conscients que totes aquestes coses no les podem fer nosaltres sols. Per això, tot i la gran quantitat d'incerteses de les que us parlava al començament, us puc dir, Senyor Secretari, que podeu estar segurs que la nostra comunitat universitària, el grup UPC, i el fort entramat d'empreses i institucions -algunes d'elles aquí representades, i que constitueixen el que anomenem la corona de la UPC- estem disposats a continuar treballant per a la millora del servei que donem a la societat, a la que ens devem. Per tant, la UPC, al llarg d'aquest curs que espero sigui ben profitós, continuarà donant resposta a las demandes des dels quatre grans eixos d'actuació -docència, recerca, transmissió i valorització del coneixement, formació continua i projecció exterior-. Continuarà consolidant i potenciant la relació i col·laboració amb les universitats dels altres països, i ampliant els lligams i projectes de cooperació i educació per al desenvolupament. Continuarem, en definitiva, generant actuacions que ens permetin -com apuntava el nostre conferenciant- contribuir a configurar aquest món més just, solidari i sostenible pel qual hem de treballar amb il·lusió.

Queda inaugurat formalment i oficialment el curs acadèmic 2006-2007 a la Universitat Politècnica de Catalunya.

Moltes gràcies

Antoni Giró Roca